

עיון ראשון

סוקרת: נוגה פיטובסקי-נוה¹³

לראות, לשמוע, להשפיע: העובדות הסוציאליות כשחקניות מדיניות / עידית וייס-גל וג'וני גל

למדא - האוניברסיטה הפתוחה, 2026. 332 עמודים

בעבר נתפסו עובדות סוציאליות בעיקר כמיישמות מדיניות ציבורית וכמספקות שירות, ואילו בשנים האחרונות מתחולל שינוי עמוק באקדמיה ובשדה, והן נתפסות כשחקניות פעילות בזירה הציבורית ובתהליכי עיצוב מדיניות. שינוי זה יש לזקוף בראש ובראשונה לזכות מחברי הספר, עדי וייס-גל וג'וני גל, אשר כתיבתם תרמה תרומה מרכזית לפיתוח ולהעמקת תחום פרקטיקת המדיניות בעבודה סוציאלית, והובילה להרחבת השיח ולשינויים בפרקטיקה, בהוראה ובהכשרה בעבודה סוציאלית בישראל ובזירה הבין-לאומית. בספר זה הכותבים מסכמים שלושה עשורים של מחקר וכתיבה פורצת דרך בנושא.

לאורך השנים המחברים הרחיבו את התשתית המושגית למעורבות של עובדות סוציאליות בתהליכי עיצוב ושינוי של מדיניות, עד להמשגה מקיפה. זו נפרסת בפני הקורא בספר זה, אשר מציג בששת פרקי את ששת הנתבים למעורבות של עובדים סוציאליים בתהליכי שינוי מדיניות: קביעת מדיניות "מלמטה" במסגרת הבירוקרטיה ברמת הרחוב, פרקטיקת מדיניות ישירה, פעילות דרך איגודים מקצועיים, מעורבות אקדמית, השתתפות פוליטית אזרחית ומילוי תפקידים פוליטיים. כל אחד מהנתבים נבחן לעומק תוך התייחסות לאופני הפעולה, לאסטרטגיות, לגורמים מסבירים, לחסמים ולאתגרים, ולצידם הצעות לסדר יום למחקר, להכשרה ולהדרכה. בכך מציע הספר לא רק מיפוי תאורטי אלא גם כלים פרקטיים לפיתוח השפעה על מדיניות בקרב עובדות סוציאליות. בפרק המסכם המחברים מעלים שאלות עקרוניות ומעוררות מחשבה באשר לזרות המקצועית של העבודה הסוציאלית וליחס בין מיקרו למאקרו, בין פרקטיקה טיפולית לפעולה פוליטית, ובין מחויבות מקצועית לעמדות אידאולוגיות.

¹³ דוקטור, אוניברסיטת בר-אילן

תרומתו של הספר ניכרת הן ברמה התאורטית הן ברמה היישומית, והוא מהווה אבן דרך בהמשגת זהותן של עובדות סוציאליות כשחקניות מדיניות. מעבר להיותו מקור ידע מרכזי לחוקרים, למרצים ולסטודנטים, הספר מציע גם מסגרת חשיבה וכלים פרקטיים לאנשי מקצוע המבקשים להרחיב את השפעתם מעבר לפרקטיקה הישירה, אל זירות קבלת ההחלטות. לקוראי **ביטחון סוציאלי** הספר מציע תובנות חשובות על האופן שבו ידע מהשדה, ניסיון מקצועי וערכים של צדק חברתי יכולים לתרום לעיצוב מדיניות רווחה אפקטיבית, רגישה ומבוססת יותר. בכך הספר ממצב את העבודה הסוציאלית לא רק כמקצוע מגיב למדיניות, אלא גם ככוח פעיל בעיצובה.